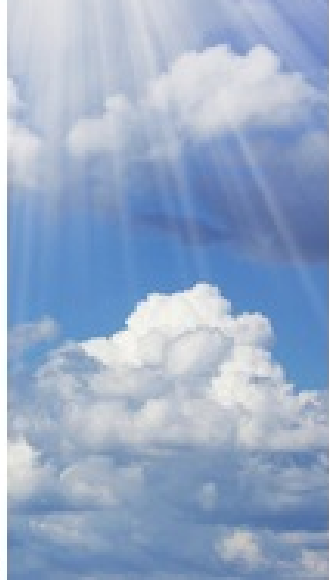

**Getuigenis van een jonge moslim over zijn
weg naar Christus**

**"Mijn bekering is geen triomf
en ook geen nederlaag,
maar het
WERK VAN GOD"**

P. Mamadou Adrien SAWADOGO M. Afr.

Deze getuigenis draag ik op aan mijn vader Al–Hadjdj Issa Sawadogo en aan mijn moeder Minita Rouamba. Ik roep over hen de bescherming af van de heilige Maagd Maria en van haar bruidegom, de heilige Jozef. Mijn ouders zijn op mijn levensweg wonderbare afspiegelingen van beide heiligen geweest.

Jullie hebben beide veel geleden zonder te begrijpen waarom. Moge dit offer, aanvaard in geloof en liefde, jullie leiden naar de glorie van de Levende God, op wie jullie steeds al jullie vertrouwen hebben gesteld. Jullie zoon geeft jullie zijn priesterlijke zegen in de naam van de Levende God, zoals deze zich aan hem heeft geopenbaard: Vader, Zoon en Heilige Geest.

INLEIDING - WIE BEN IK?

Ik ben een jonge Missionaris van Afrika (Witte Pater in de volkmond), afkomstig uit Burkina Faso, maar geboren in Ivoorkust op 8 april 1971, te Boboua-Daloa. Ik ben de oudste zoon van al-Hâdjed Sawado Issa. Mijn vader is een moslim van hoog aangezien in zijn streek en overal waar hij maar komt, omwille van zijn groot geloof in Allah, zijn oprechte geloofsbeleving, zijn naastenliefde tegenover de minstbedeelden in de maatschappij, omwille van zijn discretie ook, en zijn onvermoeid streven naar rechtvaardigheid en verzoening.

Al in prille jeugd leerde ik van mijn vader dat Allah de Schepper is van de hele mensheid, dat al wat bestaat zijn eigendom is en dat ons hele leven Hem gewijd is. Reeds als kind leerde ik dus wat het betekent moslim te zijn. Ik was inderdaad moslim vanaf mijn geboorte en des te meer door mijn “doopsel” (de ceremonie van de naamgeving), waarbij ik de naam “Mamadou” ontving, de naam van de Profeet van de Islam¹. Zo groeide ik op in het islamitische geloof tot de leeftijd van 22 jaar, toen een buitengewone gebeurtenis mijn hele leven overhoop haalde en mij stap voor stap geleidde naar het geloof in Jezus Christus, naar het priesterschap en ten slotte naar het leven als missionaris.

Deze geschiedenis wekte steeds grote belangstelling bij christenen, bij moslims en bij aanhangers van de traditionele Afrikaanse religies. Dit was immers de religieuze omgeving waarin mijn weg begonnen is. Na twintig jaar kan ik zonder enige twijfel verklaren dat God aan de oorsprong van deze levensweg staat, deze weg die voor velen een bron van genade is geworden. In dit verhaal wil ik getuigenis afleggen van alles wat de Levende God voor mij gedaan heeft. Deze getuigenis heeft reeds velen vooruit geholpen op hun eigen levensweg, wie weet sterkt het ook anderen?

¹ In het Nederlands meestal “Mohammed” genaamd.

HOOFDSTUK 1 – MIJN WEG

Met een groot Godsvertrouwen leg ik dit getuigenis af. Moge de Heer wie dit verhaal leest, vervullen van Zijn Geest van waarheid en van openheid voor het werken van de Schepper in zijn schepping! Zoals ik vaak herhaal, heb ik niet mijn huidige leven en geloof in Jezus Christus gekozen: ik heb het ontvangen en ik heb mij vrijwillig daarvoor opengesteld.

De kern van deze getuigenis is: Gods plan te ontdekken in de bekeringsweg van een jonge, overtuigde moslim naar het christelijke geloof, dat hij niet kende en ook niet zocht te kennen, omdat hij er de noodzaak niet van inzag. Om dit te bereiken wil ik u in de volgende hoofdstukken stap voor stap meedelen hoe ik als moslim geloofde, hoe ik ertoe gekomen ben mij open te stellen voor het christelijke geloof en hoe ik dit geloof vandaag beleef.

1.1 Mijn geloof als moslim

Ten tijde van mijn bekering was mijn geloof gefundeerd op de vijf pijlers van de Islam: de Shahâda (de islamitische geloofsbelijdenis), de Salât (de vijf dagelijkse gebeden), de Sawm (de vastentijd of Ramadan), de Zakât (het geven aalmoezen) en de Hajj (de bedevaart naar Mekka). Naar het voorbeeld van mijn vader onderhield ik strikt de vijf dagelijkse gebedstijden. Ik voegde er nog dikwijls nachtelijk gebed aan toe. Een wezenlijk element in mijn geloofsbeleving was ook de hulp aan de minderbedeelden, waarop al mijn relaties met mijn medemensen gericht waren. Ik stond dus werkelijk open voor de nood van anderen en, voor zover ik kon, hielp ik arme families en vrienden die het moeilijk hadden op school. Het gemeenschappelijke gebed op vrijdag was een belangrijk moment, waarbij ik leerde hoe een moslim dagdagelijks behoort te leven. Ik vernam er de woorden en daden van de Profeet en maakte me het woord van God eigen, dat elke vrijdag werd voorgelezen en uitgelegd. Ik kwam door mijn

geloofsgemeenschap tot de diepe overtuiging, zelfs zekerheid, dat alleen het geloof in Allâh, zoals ik het ontvangen had, zin kan geven aan het leven van elke mens. Ik zocht dus geen andere geloofsweg. Het stoorde mij ook niet samen te leven met mensen met een andere geloofsovertuiging, in de praktijk voornamelijk christenen. Niemand kon immers mijn geloof doen wankelen. Telkens er moeilijkheden opdoken bij het vervullen van mijn geloofsplichten, bijvoorbeeld de twee gebedstijden 's namiddags tijdens mijn lessen, zocht ik raad bij een verantwoordelijke moslim. Overal zette ik mij in om vrede op te bouwen, want Allâh is medelijdend en barmhartig, zo had mijn vader mij geleerd. Als mijn christelijke schoolvrienden spotten met mijn gebedstrouw en mijn persoonlijke discipline, diende ik hen niet van antwoord, want voor mij was elk geloof, behalve de Islam, verkeerd. Ik voelde mij dan ook nooit gekwetst omdat men mij niet begreep. Dat was, kort samengevat, mijn geloofsbeleving als moslim.

Onlangs deelde ik deze ervaringen uit mijn jeugd als moslim, met enkele jongeren. Op het einde van mijn relaas vroeg mij een jong meisje: "Als toch alles zo mooi was en wij inderdaad zoveel gemeenschappelijk hebben, waarom ben je dan christen geworden?" Diezelfde vraag stelt eenieder die mijn levensgeschiedenis verneemt. Het antwoord is steeds hetzelfde. Het is geen normaal antwoord, maar het enige dat ik kan geven. Hieronder kan u het zelf lezen.

1.2 Een bijzondere getuigenis: mijn bekering

Hoewel geboren in Ivoorkust, woonde ik tijdens het schooljaar bij mijn oom in Burkina Faso. Op een avond, nadat ik mijn taekwandoefeningen² beëindigd had, keerde ik fietsend naar huis terug. Opeens hoorde ik net boven mijn hoofd een stem die mijn naam riep. Ik hoorde: "Mamadou!" Instinctief keek ik op en zag een menselijke gestalte in stralend witte kleding, stralend als een sterk licht dat op

² Taekwaedo is een oosterse krijgskunst.

sneeuw wit linnen schijnt. Ik keek die gestalte gebiologeerd aan: buiten hem en mij bestond er niets meer. Ik besepte niet meer wat er rondom mij gebeurde, noch waar en hoe mijn fiets reed. Hoewel dit alles op enkele kilometers van ons huis gebeurde, is het eerste wat ik mij herinner, nadat die gestalte verdwenen was, dat mijn fiets op zijn vaste plaats in de garage stopte. Terug tot mijzelf komend, werd ik door schrik bevangen. Onmiddellijk daarna echter kwam ik innerlijk weer tot rust. Toen ik de garage verliet, keek ik nog eens naar boven of die gestalte er nog was. Maar ze was weg. Ik probeerde te begrijpen wat ik beleefd had. Ik was overrompeld, zweefde tussen twijfel en geloof. Ik ging zelfs alles nog eens navragen bij de bewaker van onze villa en de wachters van de grote ingangspoort van de “Grands Moulins de Burkina”, het fabrieksterrein waar ik woonde, want mijn oom was de technisch directeur van dit bedrijf. Ik wou weten of zij die avond iets abnormaals hadden gemerkt aan mijn gedrag. Ik kon mij bijvoorbeeld niet herinneren dat ik mij aangemeld had aan de grote poort, wat ik altijd deed, noch dat ik de wachters had begroet. Tot mijn verbazing antwoordden zij allen dat ik mij heel normaal had gedragen. Ik begreep er niets meer van. Toch kon ik het gebeurde niet ontkennen.

Ik had twee vragen: wie heb ik gezien? En: wat heeft dat alles te betekenen? Ik heb geprobeerd alles te vergeten. Ik sprak er met niemand over, mezelf wijsmakend dat het als onzin zou worden afgedaan. Na enkele dagen echter, toen ik dacht dat alles voorbij was, volgde een nieuwe ontmoeting met die gestalte, gekleed in schitterend wit. De gestalte kwam zich aan het voeteinde van mijn bed zetten en liet zijn blik op mij rusten, terwijl ik in bed lag. Ik was half wakker en half slapend. Gegrepen door verbazing opende ik dan mijn ogen om hem te verrassen en met open ogen te zien wie nu precies aan mij verscheen. Maar, telkens ik mijn ogen opende, verdween de gestalte uit mijn zicht. En telkens hij verscheen, was zijn nabijheid zo reëel, net als die eerste keer, dat ik uiteindelijk besloot om hem rechtstreeks aan te spreken en te vragen: “Wie ben je? Wat wil je?” Die twee vragen

bleven zonder antwoord tot op een dag een schoolvriendin me op bezoek kwam: Sylvie, een christelijk meisje. Na haar bezoek, begeleidde ik haar naar huis. Voor een binnenkoertje gekomen, hoorde ik plots weer die stem die mij zoals de eerste keer riep: “Mamadou!” Instinctief draaide ik mijn hoofd in de richting van de stem. Op de binnenplaats zag ik een man die teder een bedelend kind³ over het hoofd streelde. De enorme schoonheid die uitging van dit gebaar kan ik niet onder woorden brengen. Ik vroeg aan mijn vriendin: “Wie is dat?” - “Dat is Pater Gilles.”⁴, antwoordde ze.

Dan vroeg ik: “Waarom maakt hij dat zo mooie gebaar?” Zij antwoordde: “Hij doet wat Jezus hem opgedragen heeft”. “En wie is Jezus?” Daarop zei Sylvie, terwijl ze verder liep: “Nu stel je teveel vragen!” Nauwelijks had ze gedaan met spreken of plotseling, als antwoord op mijn vraag, verscheen de gestalte die mij reeds vele malen verschenen was. Het was zo echt dat ik onze eerste ontmoeting herbeleefde. Die aanwezigheid dompelde me onder in een diepe stilte. Opnieuw bestond er niets meer behalve zijn aanwezigheid en de mijne. Dan, te midden van de stilte, zei zijn stem: “Jij zal zoals hem zijn”. Bij het horen van zijn stem, vestigden mijn ogen zich weer op die ‘man van het mooie gebaar’. Ik bleef stil en vroeg me af wat dat wel te betekenen had.

Toen mijn vriendin zag dat ik nog steeds op diezelfde plaats stond, keerde ze terug en vroeg met wat ik daar deed, in het midden van de straat. Ik herhaalde haar wat ik gehoord had: “Jij moet ‘zoals hem’ zijn”, en ik wees met mijn vinger naar pater Gilles. Barstend van het lachen, leit mijn vriendin me weten dat ik niet ‘zoals hem’ kon zijn, want die zendingen van Jezus waren christenen, dat wil zeggen zijn leerlingen, terwijl ik moslim was. Zonder veel nadenken antwoordde

³ Het was één van de kinderen van de Koranschool, die van deur tot deur gaan bedelen om een aalmoes.

⁴ Pater Gilles De Basilly was een Franse priester van de Sociëteit van de Missionarissen van Afrika (Witte Paters), actief in Banfora, de stad waar ik leefde en studeerde.

ik: "Dan wordt ik christen, zo kan ik 'zoals hem' zijn, want ik moet 'zoals hem' zijn." Een eindje verder vroeg ik: "Hoe wordt men christen?" Dan leerde ik van mijn vriendin dat men daar, waar ik pater Gilles had gezien, Jezus leert kennen. Ik liet mijn vriendin alleen verder gaan en ging terug en ging discreet op die binnenplaats zitten om over Jezus te horen spreken. Die dag startten daar, in de "Foyer des Jeunes"⁵ van Banfora, de catecheselessen en de pater gaf een soort samenvatting van het leven van Jezus, vertrekkend bij de profeten en via zijn geboorte, openbaar leven, dood en verrijzenis en eindigend bij de verschijningen van Jezus. Ik zei in mezelf: "Dan kennen zij Hem!" Vervolgens wachtte ik tot het einde van de les om de pater aan te spreken en hem te zeggen: "Ik wil ook christen worden".

⁵ Christelijke jongerengroep.

HOOFDSTUK 2 – MOEILIKHEDEN ONDERWEG

2.1 Jullie priester is bang

De priester vroeg verbaasd: “Ben jij dan niet gedoopt?”. Toen ik “neen” antwoordde, vroeg hij waarom. Wanneer ik vertelde dat ik moslim was, zag ik in zijn ogen dat hij angst had mij in te schrijven voor het catecheseonderricht. Ik besloot dan maar op school aan één van mijn vrienden, Serge Noel Zeba, één van diegenen die mij uitlachten wanneer ik mijn gebeden verrichte, te zeggen dat ik christen wou worden, maar dat hun priester bang was mijn in te schrijven voor de catecheselessen. Verrast en vreugdevol riep hij zo luid dat heel de klas het hoorde: “Hij wil christen worden!” Nadat hij rustiger was geworden, verzekerde hij mij: “Maak je niet ongerust, volgende woensdag ga ik met je mee.” De volgende woensdag zijn we samen naar de catechese gegaan en vertelde hij, om de priester te overtuigen, dat ik zijn vriend was, dat ik al een jaar catechese in Ivoorkust had gevolgd en dat ik in Banfora mijn geloofsweg wou verderzetten. Het was helemaal niet waar, maar genoeg voor de priester om mijn inschrijving voor het tweede jaar catechese te aanvaarden. Zo deed ik voort, als een insect dat onweerstaanbaar aangetrokken wordt door het licht, tot op een dag één van mijn ooms, Boukary Sawadoga, die van iemand vernomen had dat ik bij de christenen was en hun lessen volgde, mij terecht wees. Op dat moment begreep ik, als ontwaakt uit een diepe slaap, wat effectief op het spel stond door mijn bekeringsweg. Ik herinnerde me vanuit mijn islamitische opvoeding dat de leer van de christenen voor moslims een valse leer is. Een buitengewone kracht dreef mij echter steeds vooruit om het woord na te volgen dat ik gehoord had van die verschijning: Jezus. Tegelijkertijd zag ik niet in waarom ik de Islam zou opgeven, want ik vond er vrede en het ontbrak me aan niets. Maar ik kon niet tegelijkertijd christen en moslim zijn en bevond me op de weg naar de Kerk en naar Jezus Christus – wat absoluut ondenkbaar was volgens de

islamitische opvoeding die ik had ontvangen. Meer nog, het was een grote wandaad in de ogen van mijn omgeving en een vernedering voor mijn vader en mijn hele familie. Uit voorzichtigheid heb ik dus ontkend catecheselessen te volgen. Toch verbood mijn oom Boukary mij uitdrukkelijk nog naar de “Foyer des Jeunes” te gaan.

Bijgevolg ging ik enkel nog in het geheim naar de catecheselessen, tot in het derde en laatste jaar. Toen stelde zich een nieuw probleem. Om het doopsel te kunnen ontvangen moesten de ouders of voogden een formulier ondertekenen. Ik was nochtans 22 jaar oud. Ik denk echter dat de Kerk deze handtekening uit voorzichtigheid verlangde, om elke beschuldiging van proselitisme te vermijden. Toen de priester mij dit alles had uitgelegd en mij het formulier had gegeven, overschaduwde mij een wolk van droefenis. Ik verstond maar al te goed dat het voor mij onmogelijk was om dit formulier te laten ondertekenen. Mijn vader zou het nooit ondertekenen! Mijn oom Daniël, mijn voogd in Burkina Faso, was dan wel een christen, maar zou uit angst voor de woede van zijn grote broer nooit het formulier ondertekend hebben om mij tot het doopsel toe te laten – ik had mijn geloofsweg daarom ook voor hem verborgen gehouden. Desondanks besloot ik mijn geluk te beproeven en hem te vragen het formulier te ondertekenen. Van zodra hij het woord ‘doopsel’ echter had gezien, riep hij uit: “Maar hoe is het mogelijk! Sinds wanneer volg jij die weg?” – “Sinds twee jaar”, antwoordde ik, mijn blik strak op zijn hand en het formulier gericht. Dan zei hij me aarzelend: “Ach neen, dat papier kan ik niet tekenen. Mijn grote broer zou me vermoorden!” Ik nam de pen en het formulieren dus weer mee. In mijn kamer gekomen, wierp ik beide op mijn bureau en ging naar bed. Ik bad dit eenvoudige gebed: “Gij hebt mij gezegd dat ik ‘zoals hem’ zal zijn. Om ‘zoals hem’ te zijn, moet ik echter christen zijn. Om christen te zijn, moet ik gedoopt worden, en om gedoopt te worden, moet dit papier getekend worden. Ik heb alles gedaan wat ik kon. De rest is in uw handen.”

Toen ik dit gebed beëindigd had, viel ik in een diepe slaap. Dan hoorde ik, in de stilte, die vertrouwde stem die me driemaal herhaalde: “Sta morgenvroeg op, neem de pen en het papier en ga naar je oom. Zeg hem: ‘Oompje, als jij niet ondertekent, zal ik het zelf moeten doen’.” Nadat deze boodschap een derde maal herhaald was, werd ik plotsklaps wakker, overweldigd door het gebeurde. Verward meende ik dat ik tot ’s morgens vroeg geslapen had. Ik hoorde echter het geluid van de televisie en, kijkend op mijn polshorloge, zag ik dat ik eigenlijk slechts vijf minuten in bed had gelegen. Toen begreep ik de zin van deze boodschap en werd door vreugde vervuld. De volgende ochtend heb ik exact gedaan wat de stem me had opgedragen. Mijn oom stond op met slaperige ogen en tekende het formulier, terwijl hij zich beklaagde zo vroeg gewekt te worden. Ik liep, dol van vreugde, naar de pastorie om mijn ondertekend formulier af te geven. Wanneer ik terugkwam van de les, vroeg mijn oom of hij mijn formulier nu eigenlijk ondertekend had. “Ja”, zei ik, waarop hij antwoordde: “Ik wil er niets mee te maken hebben”.

Tijdens de voorbereidingen voor het grote feest, op de vooravond van mijn doopsel, realiseerde de priester zich dat ik nog geen christelijke naam had gekozen. Hij droeg me op een naam te vinden. Ik had geen idee waar te beginnen en sprak erover met de vrouw van mijn oom, Solange Sawadoga. Zij antwoordde spontaan: “Neem ‘Adrien’, die naam hoor ik graag.” Zo gezegd, zo gedaan: op 28 mei 1992 werd ik in de kerk van Banfora gedoopt. En Sawadoga Mamadou werd Sawadoga Mamadou *Adrien*. Toen ervoer ik hoezeer deze geloofsstap botste met het geloof van mijn moslimfamilie, die ik binnenkort onder ogen moest komen, want het was weldra schoolvakantie. Ik ging me de woede van mijn vader op de hals halen, en evenzeer die van de moslimgemeenschap in Kabadougou (te Daloa, in het noorden van Ivoorkust), waar mijn vader woonde bij zijn twee koffie- en cacaoplantages.

Langzaam werd ik mij de ernstige gevolgen van deze geloofsstap bewust. Mijn christelijk geloof was zeer tegenstrijdig met dat van mijn mohammedaanse familie. Nu zou ik mijn familie ontmoeten want de vakantietijd begon. Mijn vader en mijn vroegere mohammedaanse gemeenschap in Dalao in het Noorden van de Ivoorkust, gingen zich ergeren over mijn ingeslagen weg.

2.2 De gerechtvaardigde woede van mijn geloofsgenoten: “wil je zeggen dat de hele wereld christelijk moet worden?”

Op de dag van mijn aankomst thuis, nam ik mijn normale gewoonten op: ik zette het water voor de rituele wassingen klaar en bereidde mijn gebedsplaats voor. Mijn vader had de christelijke rozenkrans, die ik om mijn hals droeg, al opgemerkt, maar hij had niets gezegd. Hij had me enkel een woedende blik toegeworpen. Toen hij echter vanop zijn gebedstapijt merkte dat ik de wassingen niet verrichtte, vermaande hij me streng en beval me het gebed aan te vatten. Vol eerbied zei ik: “Papa, ik ben christen geworden”. Hij antwoordde: “En ik zeg je je wassingen te verrichten en te bidden.” Om zijn gebed niet te storen, nam ik mijn rozenkrans en begon op enige afstand de rozenkrans te bidden, in gebedseenheid met hem. Op dat moment werd hij woedend. Gezien ikzelf, net als mijn vader en mijn hele familie, bekend stond als zeer devote moslim, was mijn bekering tot het christendom gewoon ondenkbaar: het was een ernstige en plotse dwaasheid. Ikzelf en mijn familie verkeerden in opperste verwarring. Die dag begon een zeer lange periode van vervolging en lijden, zowel voor mijn familie als voor mezelf. Men oefende, langs mijn vader en de lokale moslimgemeenschap, grote druk uit op mij. Niets ontbrak: verwijten, bedreigingen, intimidaties, uitingen van afkeur en uitsluiting. Plotsklaps was uit het lievelingszoontje de pest van de familie geworden.

Ik stond alleen tegenover hen allen. Mijn enige innerlijke houvast was de zekerheid dat ik Jezus ontmoet had. Mijn grootste wonde was dat

mijn vader mijn moeder verstootte. Mijn moeder heeft me verteld dat, aangezien men er niet in slaagde mij van het christelijke geloof af te brengen door intimidatie, de moslimgemeenschap mijn vader had aangeraden mij op mijn zwakste punt te kwetsen: mijn liefde voor mijn moeder, want eenieder wist hoezeer ik haar liefhad. De eerste maal dat ze verstoten werd, moest ik mijn lessen onderbreken om de familieproblemen te gaan oplossen. Ik had via mijn kleine broer immers gehoord dat mijn ooms langs moederszijde mij ervan beschuldigden dit lijden van mijn moeder, hun zus, te hebben veroorzaakt. Toen ik aankwam, trof ik mijn familie in grote droefenis, verdeeldheid en zelfs woede. Zelfs mijn kleine broertjes, die tot dan toe hadden gezwegen uit respect voor hun oudste broer, waren kwaad op mij en uitten dat door zich zo ver mogelijk van mij te houden en me zichtbaar te isoleren. Ze beschuldigden mij ervan de oorzaak te zijn van de problemen, het lijden en de chaos in de familie. Mijn moeder was toentertijd niet thuis, want zij was naar haar jongere broer gevlucht, ver weg van mijn familie. 's Avonds vroeg ik dan ook aan mijn vader waar mijn moeder was en waarom ze om mijnentwil verstoten was. Hij antwoordde me dan dat ik me moest terugkeren tot de Islam als ik mijn moeder terug thuis wou zien. Toen realiseerde ik me dat alles goed was voorbereid: men had al een witte gandourah⁶ voor mij laten naaien. Het was immers de vooravond van het Offerfeest. Hij eiste dus dat ik het zou aantrekken en samen met hem naar het grote gebed zouden gaan opdat de hele gemeenschap zou zien dat hij me overwonnen had.

Ik deed exact wat hij me had opgedragen, want ik kon het niet verdragen mijn moeder zo te zien lijden. Ik hing echter mijn rozenkrans om de hals, onder mijn gandourah en bad tot de Heer volgend gebed: "Heer, Gij weet waar mijn hart is." Dan ging ik met mijn vader per bromfiets naar het gebed. Toen men ons samen zag aankomen, had iedereen een lach op de lippen en feliciteerde mijn vader. Tijdens het

⁶ Een lang wit kledingstuk, dat wij moslims, tijdens het gebed dragen.

gebed viel de rozenkrans echter uit mijn gandourah, op de gebedsmat en bewoog heen en weer als een slinger. Iedereen links en rechts van mij, hoorde het geluid en merkte de rozenkrans op. Onmiddellijk werd het nieuws door de menigte verspreid, tot bij de imâm. Ik besloot me eenvoudigweg neer te zetten en niet meer te bewegen. Hoewel ik kalm bleef en in dit gebeuren een oproep van Jezus om Hem trouw te blijven, herkende, wist ik werkelijk niet of ik er nog levend uit zou komen. Op het einde van het gebed, toen ik van het Grote Plein weg ijlde, hoorde ik de imâm nog tegen vader zeggen: “Issa, je weet wat je te doen staat”, wat zoveel betekent als: “ontdoe je van hem”. Mijn vader keek me toen woedend aan.

Thuis trof ik mijn moeder weer aan. Wenend wierp zij zich voor mij op haar knieën en smeekte mij alles op te geven en terug te keren tot de Islam op dat er weer vrede en rust in onze familie zou komen. Wenend antwoordde ik: “Moeder, je zal om mijnentwil nog veel moeten lijden zonder te begrijpen waarom. Maar ik moet doen wat ik doe.” Verrast veegde ze haar tranen weg en zei me met verbaasde en strakke blik: “Als je het moet doen, doe het dan. God is groot, Hij zal over je waken.” Hierna ging ik naar mijn vader en vroeg hem mijn moeder buiten onze geschillen te laten, want op tweeëntwintig is men toch al verantwoordelijk voor eigen daden. Hij keek me woedend aan en vroeg me: “Wil je zeggen dat de hele wereld christelijk moet worden?” Zijn woorden verrasten mij en, terwijl ik erover nadacht, kwam mij volgend antwoord in de zin: “Als wat mij overkomen is, u niet op een of andere manier overkomt, dat houdt u beter vast aan wat u hebt. Anders zou u noch hebben wat ik heb, noch wat u nu nog hebt”. Dan, alsof hij plotseling was binnengetreten in een wereld van lijden, keek hij me verward aan, zodat ik er zijn groot innerlijk lijden in kon lezen. Ik verstond zeer goed hoezeer hij leed: zijn oudste zoon, pijler van de familiale samenhang en hoop van de familie, stierf. Ik wou graag het mysterie van mijn bekering met hem delen, in de hoop dat hij van zijn lijden bevrijd zou worden. Ik wist echter dat in de traditionele religies en in de Islam het geloof in boze geesten zeer belangrijk was. Moest ik

hem dus mijn weg naar het christelijke geloof verhaald hebben, zou hij besloten hebben dat ik bezeten was door een boze geest en er alles voor doen om mij ervan te verlossen.

Ik besloot het dus geheim te houden tot betere omstandigheden zich zouden aandienen. Het was echter zwaar om hem zo te zien lijden. Voor mijn vader was het immers van fundamenteel belang dat de oudste zoon aan het voorouderlijk geloof vasthield om het aan de jongsten door te geven. Niemand kon verstaan wat er gebeurde. Velen meenden dat ik gek was geworden. De dag waarop mijn huilende vader me recht in de ogen keek en me zei: “Jij hebt me alle hoop ontnomen”, had ik geen ander antwoord dan mijn tranen. Het moeilijkste voor mij was om te kiezen tussen mijn christelijk geloof en mijn familie. De andere slechte behandelingen die ik moest ondergaan, wogen veel minder zwaar op mij als deze keuze. Het allermoeilijkste was echter de smeekbede van mijn moeder, die vocht om haar gezin heel te houden, terwijl ze op het punt stond het een tweede maal te verliezen – ze draagt er nog steeds de littekens van.

Na mijn doopsel en die eerste, zeer roerige ontmoetingen met mijn familie, hernam ik mijn catecheselessen zodra ik terug in Burkina Faso was, waar ik mijn studies voortzette. Mijn moeder bleef thuis, bij haar gezin. Mijn vader had me echter duidelijk gezegd dat ik moest kiezen tussen mijn familie en mijn geloof: zolang ik christen bleef, was ik zijn kind niet meer. Ik koos mijn weg te vervolgen, echter met veel lijden, alsof mijn hart aan een speer gespiësd was en ik deze steeds meedroeg. Zo hernam ik de catecheselessen als voorbereiding op het vormsel.

2.3 Mijn vormsel: de hernieuwde oproep tot een leven als missionaris en priester

Op de dag van mijn vormsel, tijdens de H. Mis waarin de toenmalige vicaris-generaal voorging, herinnerde het Evangeliewoord “Ga en maak alle volkeren tot mijn leerlingen” mij levendig aan de woorden die

Jezus tot mij had gericht toen ik voor het binnenkoertje van de “Foyer des Jeunes” stond: “Jij zal ‘zoals hem’ zijn”. Pater Gilles was ook aanwezig bij die Mis. Onmiddellijk na het einde van de H. Mis, ging ik door de massa en wachtte discreet tot pater Gilles alleen zou zijn om hem aan te spreken. Hij merkte echter dat ik hem volgde en vroeg me: “Wat zoek je?” Verlegen antwoordde ik, hem recht in de ogen kijkend: “Ik wil ‘zoals u’ zijn” – “Ken je me?”, vroeg hij. Ik antwoordde: “Neen, maar ik weet dat ik ‘zoals u’ moet zijn”. Nadat hij me een minuut lang in stilte had aangekeken, nodigde hij me uit hem te volgen naar de pastorie, waar hij me liet neerzitten, naar zijn kamer ging en terugkwam met een hoop boeken. Hij zei me: “Kijk, ga dit eens rustig lezen. Als je werkelijk geïnteresseerd bent, kom dan terug”. Vervuld van vreugde nam ik de boeken mee, zonder echter veel te begrijpen, en ik ging terug naar huis.

Het waren boeken over kardinaal Charles Martial Lavigerie, de stichter van de Sociëteit van de Missionarissen van Afrika (Witte Paters) en van de Zusters Missionarissen van Onze Lieve Vrouw van Afrika (Witte Zusters). In één van die boeken zag ik een foto van vermoorde missionarissen in het Afrikaanse oerwoud, met als opschrift: “Deze mannen hebben hun leven geofferd om Christus naar Afrika te brengen: wil je hen navolgen?”. Dit was voor mij als een plots licht dat stappen in de duisternis kwam verlichten. Ik sloot het boek, verzamelde alle anderen, ook diegene die ik nog niet gelezen had, en haastte me naar de pastorie van pater Gilles. Ik zei hem, de boeken aanreikend: “Ja, ja, dat is het. Daar moet ik zijn.” Hij keek me aan, verrast, verward, verbaasd, en – ik kon het in zijn ogen zien – met vele vragen. Uiteindelijk vroeg hij me eenvoudigweg terug naar huis te gaan en te wachten tot hij me zou roepen. Dat deed ik.

Nadien zag ik pater Gilles nog eens in de stadsschool van Banfora, waar ik studeerde; vervolgens nogmaals bij mijn oom Daniël. Ik verstond er niets van tot de dag dat hij me liet roepen. Hij liet me naast hem zitten en bekende me dat hij was gaan rondvragen naar mijn geestelijke

gezondheid, maar niets abnormaals vond. Bijgevolg restte hem slechts één optie: proberen te begrijpen wat mij zo motiveerde. “Er is iets in je leven gebeurd, nietwaar?”, vroeg hij me plots. Verrast sprong ik op van mijn stoel en keek hem recht in de ogen. Ik zei tegen mezelf: “Tot nu toe kon ik het geheim houden, moet ik het hem vertellen? Wat zal hij denken? Hij is bovendien een blanke⁷, zal hij het begrijpen?” Hij leek echter mijn onrustigheid te begrijpen en zei me: “Je mag me vertrouwen.” Door die woorden werd ik bevrijd van mijn angsten en antwoordde met vertrouwen: “Akkoord!” Dan vertelde ik hem mijn weg, beginnend bij de ontmoeting met die gestalte in stralend witte kleding, tot de dag waarop ik met de boeken naar hem was teruggekomen. Hij bleef stil voor minstens dertig minuten. In de tussentijd vroeg ik me steeds weer af wat in hem omging. Uiteindelijk zei hij: “Het is goed, ga maar weer naar huis, je bent een goede jongen”.

Op een dag riep pater Gilles me opnieuw en stelde me voor aan de roepingenbegeleider van de Missionarissen van Afrika. Bij mijn aankomst was ik getuige van een hevige discussie tussen pater Gilles en pater Calvo enerzijds en de roepingenbegeleider anderzijds. Deze laatste meende immers dat mijn roepingsweg veel te snel had gevolgd op mijn bekering zodat er van een echte roeping sprake kon zijn. Nadat hij met mij had gesproken, aanvaardde hij toch om mij op te nemen bij de kandidaten voor een intrede bij de Missionarissen van Afrika. Zo begon mijn weg naar het apostolisch en priesterlijk leven. Terug thuisgekomen, vertelde ik mijn oom Daniël dat ik Missionaris van Afrika (en dus priester) wou worden. Verrast antwoordde hij mij: “Nu schakel je onmiddellijk van de eerste naar de vierde versnelling!”

Hij had gelijk, want al snel zou ik ervaren dat mijn hele familie zich ertegen verzette. Elk had zijn eigen redenen om zich tegen mijn

⁷ Dat was in die tijd de manier van spreken om het culturele verschil tussen Europa en Zwart Afrika aan te duiden, een psychologisch verschil dat het wederzijdse begrip dikwijls zeer moeilijk maakt.

beslissing te keren. Voor mijn vader was dit uiteraard de laatste bevestiging van zijn ultieme verlies. Voor mijn ooms langs moederszijde stortte alle hoop op voortzetting van de clan in elkaar. Mijn broers en neven waren dan weer woedend omdat hen de hoop op materiële steun van hun grote broer ontnomen werd.

Op dat moment voelde ik me heel erg alleen, in die mate dat ik op een zeker moment werkelijk niet meer voort kon. Verpletterd onder het gewicht van deze last, vluchtte ik onder tranen naar de kerk om er Jezus te ontmoeten in het Allerheiligste Sacrament. Ik zette me voor het tabernakel en bad onder tranen: “Heer, Gij weet dat ik weet dat Gij daar aanwezig zijt. Gij weet waarom ik naar U ben gekomen. Ik heb er genoeg van, ik kan niet meer. Als Gij wilt dat ik ‘zoals hem’ wordt, waarom dan al dit lijden om mij heen? Al wat ik weten wil is: ‘dat hele verhaal van priester en missionaris worden’, komt dat van U of is het een hersenspinsel van mijzelf, niet meer dan een droom? Als ik van hier heenga zonder teken van Uwentwege, dan stop ik alles en wel onmiddellijk. Dan ga ik vrede sluiten met mijn familie en zet ik mijn studies voort.” Mijn gebed was zeer oprecht en ernstig, want ik zat er werkelijk helemaal door. Na dit gebed ging ik in stilte voor het Allerheiligste Sacrament zitten en plots werd ik ondergedompeld in een diepe stilte. Hoewel de kerk van Banfora aan een drukke straat lag, hoorde ik niets meer. En in het midden van de stilte hoorde ik weer die stem, die me zei: “Waar bemoei jij je mee? Dat zijn mijn zaken, laat Mij er maar voor zorgen.” Die woorden werden drie maal herhaald en bij de derde maal sprong ik plots recht als uit een diepe slaap en zei, de handen ten hemel geheven: “Ah! Ah, goed! Zoveel te beter dan. Zoveel te beter dan.” Terwijl ik dit uitriep, zei een innerlijke stem me: “Kijk achter je.” Instinctief draaide ik me om en zag vier of vijf vrouwen achter mij, die de rozenkrans baden. Allen richtten hun ogen op mij. Beschaamd keerde ik me snel om, want ze hadden mij ongetwijfeld gehoord. Toen zei die innerlijke stem me: “Je ziet, je droomt niet. Je hebt het werkelijk gehoord.” Een enorme vreugde vulde me, een vreugde die me nooit meer heeft verlaten, ook op moeilijke momenten

in mijn leven. Ik ging dus terug naar huis, vreugdevol en overtuigd Jezus vol vertrouwen na te volgen, waar hij me ook zou leiden.

Twee jaar later, in 1995, zou ik beginnen met de eerste cyclus van filosofische vorming bij de Missionarissen van Afrika in Ouagadougou. Ditmaal was het echter de toenmalige rector die zich ongerust maakte over de snelheid van mijn roepingsweg. Hij wou dat ik een jaar aan de universiteit zou studeren. Hoewel ik graag arts wou worden, koos ik ervoor om Rechten te studeren. Ik wist immers dat ik in Rechten veel meer nieuwe dingen kon leren in één jaar dan in geneeskunde, ik kwam immers uit een wetenschappelijke opleiding. Voor het einde van het academiejaar riep de rector me opnieuw met de keuze: nu of nooit kon ik beginnen met de vorming. Mijn keuze was al gemaakt: ik verliet de universiteit en begon in 1996 de eerste vormingscyclus bij de Missionarissen van Afrika te Kossoghen⁸.

Op de vooravond van het begin van die eerste vormingscyclus, ontving ik een brief van mijn vader, die me wederom waarschuwde dat, als ik mijn weg zou voortzetten, ik niet meer tot zijn familie zou behoren. Als hij bovendien zou sterven, was het mij niet eens toegelaten tot bij zijn lichaam te komen, hoewel ik de eerstgeboren zoon was. Die brief vervulde me met een diepe droefheid. Ik kon de rest van de maaltijd geen hap meer binnenkrijgen. Dan begon plotseling de telefoon te rinkelen en, aangezien ik bij een met mijn oom Daniël goed bevriende familie was, Lucie en François Ouédraogo, die woonden in La Patte d'Oie⁹, nam hun tweede zoon, Roger, de telefoon op. Na een kort gesprek, keerde hij verbaasd naar mij terug om me te zeggen: "Het is voor jou, professor Laurent Bado wil je spreken". Laurent Bado was mijn professor Staatsrecht. Zijn telefoontje verraste me echter zeer, aangezien ik wel drieduizend medestudenten had en het me dus

⁸ Kossoghen is de naam van een wijk in de stad Ouagadougou.

⁹ La Patte d'Oie is een andere wijk in Ouagadougou.

verbaasde dat hij mijn naam kende. Ik had immers amper contact met hem gehad, met uitzondering van enkele vragen die ik hem tijdens de les had gesteld. Via telefoon stelde hij zich aan mij voor en zei: "Ik ben professor Laurent Bado. Ik weet dat we elkaar niet bijzonder goed kennen, maar ik ben een vroom man, die gelooft in Jezus, en ik heb vernomen dat je problemen hebt op je roepingsweg. Ik heb van de Heer een boodschap voor jou gekregen. Hij zegt je: 'Wie meer houdt van zijn vader of moeder dan van Mij, is Mij niet waard'. Hij voegde eraan toe: 'Je moet meer lijden in de Kerk dan erbuiten'." Tenslotte zei professor Bado: "Kijk, ik heb je gezegd wat ik je moest overbrengen. Goede moed!" En hij haakte in.

Met die even onverwachte als duidelijke woorden begon ik de eerste vormingscyclus bij de Missionarissen van Afrika in september 1996. Toen mijn familie deze beslissing vernam, werd ze nog ongeruster. Zo ook de grootfamilie. Ik moest dus weer eens een innerlijke uitdaging overwinnen, namelijk de afwijzing door mijn ouders en mijn omgeving. Innerlijk begon ik echter te begrijpen dat als één van mijn broers of zussen overkomen was wat mij was overkomen, ik net zo had gereageerd als mijn familie nu deed tegenover mij. Mijn familie, in het bijzonder mijn ooms langs moederszijde, ervoeren mijn celibataire leven als priester en missionaris, dus zonder nakomelingen, als een ware dolkstoot. Zij leefden immers in de vaste overtuiging dat de clan moest worden voortgezet door de eerstgeborene van mijn moeder. Daarom ook waren het net deze ooms die een grote druk op mij uitoefenden opdat ik zou afzien van mijn roepingsweg. Ze lieten mij via mijn vaderlijke grootoom weten dat op mijn schouders de verantwoordelijkheid rustte voor een belofte die mijn vader hun eertijds gedaan had en die enkel zijn eerstgeborene kon vervullen, namelijk het brengen van de verplichtte offers in het heiligdom van mijn ooms. Ik legde mijn oom uit dat ik die offers niet meer kon verrichten en suggereerde het aan één van mijn jongere broers als mijn vervanger aan te nemen. Mijn oom beloofde met hen te overleggen. Enkele weken later riep hij me opnieuw bij zich, en wel

met aandrang. Om zijn vraag te vervullen, moest ik speciaal toestemming gaan vragen aan de rector om opnieuw naar mijn familie te gaan. Hij stond het mij toe omdat hij wist dat ik ernstige problemen had met mijn familie. Ik ging dus terug naar mijn dorp.

2.4 De gerechtvaardigde woede van mijn verwanten, die de godsdienst van onze voorouders aanhingen: “Wil je zeggen dat alles wat onze voorvaders deden en ons overgeleverd hebben, waardeloos is?”

Toen ik in het dorp aankwam, begreep ik onmiddellijk de ernst van de situatie. Mijn grootoom vertelde me dat er in het dorp een raad van wijzen was, die de volgende dag zou vergaderen en voor wie ik mij moest verantwoorden. De hele nacht bad ik de Heer Jezus mij te leiden tijdens de confrontatie met de ouderlingen. De volgende dag leidde mijn grootoom langs vaderszijde me voor de ooms langs moederszijde die me verklaarden waarvan ik beschuldigd werd: door mijn weigering te offeren, zouden de geesten van de voorouders woedend worden en dan droeg ik de verantwoordelijkheid voor het uitsterven van mijn familie. Het was de hogepriester van mijn moeders familie die dit alles verklaarde. Na die beschuldiging zei mijn grootoom tot mij: “Begrijp je wat de hogepriester heeft gezegd?” Ik antwoordde “ja”, en mijn oom vroeg “Wat antwoord je dan?” Alle blikken waren op mij gericht. Ik vertelde mijn grootoom dat ik de offers niet kon brengen. Toen riep de hogepriester uit: “Wil je zeggen dat alles wat onze voorvaders deden en ons overgeleverd hebben, waardeloos is?” Ik antwoordde onmiddellijk: “Ah, neen! Dat heb ik niet gezegd en dat kan ik niet zeggen, want ik ben de erfgenaam van deze traditie. Jullie hebben me ingewijd en zijn er allen getuigen van dat ik ze heb beoefend. Daardoor weet ik dat onze offers zeker iets goed in zich dragen. Ik zeg echter eenvoudigweg dat ik ze niet meer kan opdragen.” De hogepriester ontbrandde in woede. Aan zijn zijde stond een kleine jongen die hem bijstond. Deze jongen gebaarde hij hem de kip te geven die de jongen vasthield om het offer te brengen dat mij alleen verantwoordelijk zou

maken voor de woede van de clangeesten. Toen riep mijn grootoom uit: "Wacht even!" Het hele dorp vreesde de hogepriester: al wat hij zei, kwam tot vervulling en niemand kon aan zijn woede ontsnappen. Mijn grootoom keerde zich echter naar mij toe en zei me: "Jongen, niemand vindt houvast in de leegte." Op dat moment straalde een licht in mij en antwoordde ik hem met stelligheid, een glimlach op de lippen: "Ja, oom, je hebt gelijk. Maar ik klamp mij niet vast aan de leegte: diegene die ik heb ontmoet, Hij is mijn steun." Mijn grootoom was zo verward dat hij enkel zijn onrust kon uitroepen. De hogepriester nam nog toe in woede en riep: "We zullen nog wel eens zien!", waarmee hij bedoelde: "We zullen nog wel eens zien of diegene op wie jij steunt, je kan redden van de woede van de geesten." Dan nam hij de kip en offerde die aan de clangeesten, terwijl hij hen smeekte hun macht te tonen en deze belediging te wreken. Voor de hogepriester was mijn weigering immers een grove belediging.

Na het offer keerden mijn ooms langs moederszijde naar huis terug en ik nam afscheid van mijn familie en keerde terug naar mijn vorming bij de Missionarissen van Afrika. Wanneer ik dit alles verhaalde aan mijn rector, zei hij me: "Maar waarom heb je dat offer niet verricht om de goede vrede?" Ik antwoordde hem: "Het gaat hier niet om zomaar een handeling. Ik moet trouw blijven aan mijn engagement Jezus na te volgen." De volgende week kreeg ik vele telefoontjes van mijn familieleden, die me smeekten terug te keren naar het dorp, me te verontschuldigen en de offers te brengen. De hogepriester had immers verkondigd dat ik zou sterven op 16 juli 1998 als ik de offers niet verrichte. Ik verzekerde hen en zei: "Wees gerust, ik kom jullie op 17 juli bezoeken". Dan ging ik naar de kapel en zei tot de Heer Jezus: "Ik ben de uwe, doe met mij wat Gij wilt. Het is zijn woord tegen het uwe."

Op 17 juli nam ik mijn bromfiets en ging naar het dorp. Bij mijn aankomst keken allen me vol verbazing aan, sommigen liepen zelfs van mij weg toen ik hen begroette. Ik ging zitten naast mijn grootoom, die

al te blij was me terug te zien. Terwijl we nieuwtjes uitwisselden, liep een oude man voorbij het binnenpleintje van de familie. Hij bleef tegenover ons staan en zei, leunend op zijn wandelstok in het Moré.¹⁰: "Hmm! Het betekent nog niets, maar men mag hem niet aanraken." Het was al avond, dus de hele familie zat tezamen op de binnenplaats en allen hadden hun ogen gericht op de oude man. Toen vroeg ik aan mijn grootoom: "Wat wil hij daarmee zeggen?" Hij antwoordde snel: "Och, het is een oude dronkaard, let er niet op." Ik wierp een vluchtige blik op de vrouwen van de familie, die allen bij elkaar zaten, en begreep dat het antwoord van mijn oom hen verrast had. Toen zij mijn blik opmerkten en zagen dat ik begrepen had dat er werkelijk een boodschap schuilging in de woorden van die oude man, vluchtten allen naar hun hutten.

Ik wachtte tot de nacht viel om mijn grootmoeder¹¹ op te zoeken. Zij begreep onmiddellijk dat ik de waarheid wou horen. Nadat ze haar hoofd uit de hut had gestoken om te zien dat niemand aan de deur meeluisterde, zei ze me: "Zij die vier ogen hebben, zeggen dat diegenen die men christenen noemt en die, zoals jij, hun hele leven gegeven hebben aan diegene die ze Jezus noemen, beschermd worden door een groot en ondoordringbaar vuur, wanneer men ze kwaad wil doen." Ze voegde eraan toe: "Dat is ook met jou gebeurd." Toen vernam ik dat de hogepriester, die mijn dood had voorspeld, net op 16 juli was gestorven. Vanaf die dag werd het rustiger in de grootfamilie. Men liet mij mijn weg vervolgen, zij het met grote verslagenheid, want tot op de dag van vandaag aanvaarden mijn ooms niet dat ik celibatair leef. Een van het heeft me zelfs gezegd: "Als jij alleen wil leven, dan is dat jouw keuze. Maar geef ons toch een kind voor je vertrekt." Omdat ik hun wens niet kan vervullen, bleef de onenigheid. Maar mijn grootfamilie verzette zich niet meer tegen mijn levensweg. Mijn moslimfamilie daarentegen, was nog een ander paar mouwen.

¹⁰ Moré is mijn moedertaal.

¹¹ De oudste vrouw van mijn grootoom sprak ik aan als 'grootmoeder'.

2.5 Een nieuwe beproeving

Toen ik in 1999 naar Tanzania zou gaan voor het *geestelijk jaar* van de Missionarissen van Afrika, schokte dit vertrek mijn familie. Alle moslimvrienden van mijn vader riepen uit: "Als je die christenen je zoon laat meenemen, zal je hem voor altijd verliezen." Dus werd mijn moeder opnieuw verstoten in een poging me naar huis te laten terugkeren. Ditmaal moest ze Ivoorkust verlaten en terugkeren naar haar voorvaderlijke dorp. Het was een grote beproeving voor haar, want in onze traditionele samenleving kon een vrouw slechts gedwongen worden terug te keren naar haar dorp als zij grote misdaden, zoals hekserij, bedreven had. Niemand had mij verteld dat zij verstoten was, maar omwille van onze diepe verbondenheid voelde ik dat zij leed. Om nieuws in te winnen, schreef ik allerhande brieven, maar die bleven zonder antwoord. Tijdens het *geestelijk jaar* waren uiterlijke afleidingen niet bijzonder welkom, dus moest ik het einde van het jaar afwachten. Op het einde van dat jaar, net voor ik naar Zambia zou vertrekken om twee jaar lang pastorale ervaring op te doen, telefoneerde ik naar mijn oom Daniël, die me aanvankelijk vertelde dat het mijn moeder goed ging. Toen ik hem echter zei dat ik zeker was dat ze een lijden met zich meedroeg, vertelde hij me dat ze door mijn vader verstoten was en door mijn grootoom was opgenomen in het voorouderlijke dorp. Dat nieuws verontrustte me zeer, want ik wist maar al te goed in welke omstandigheden mijn moeder die vernedering moest doorleven. Ik bad dat ze het toch nog twee jaar zou mogen uithouden, want pas nadien kon ik terug bij hen op vakantie komen. Toen kwam ik op het idee haar al mijn foto's op te sturen, zodat ze een zichtbaar teken van mijn nabijheid had en er voldoende hoop uit kon putten om vol te houden tot ik terugkeerde.

Bij onze ontmoeting na de pastorale jaren in Zambia, merkte ik dat mijn moeder fysiek erg verzwakt was. Bovendien verontrustte het haar dat ik heel mager was. Ze ging tegenover mij zitten en vroeg me: "Ben

je ziek?" – "Neen!", antwoordde ik. Ze vroeg verder: "Ben je dan ziek geweest?" Wederom antwoordde ik: "Neen." Vervolgens vroeg ze: "Ben je gelukkig?" en ik antwoordde: "Ja, mijn allerliefste moeder!" Ik zag hoe verontrust ze was en zei haar: "Moeder, ik ben eenvoudigweg doodmoe." Dan vertelde ze me dat het dankzij één van haar zusters was dat ze het had kunnen volhouden tot ze mijn foto's kreeg. Ze had bijna zelfmoord willen plegen. Maar gelukkig had haar zus haar elke dag bijgestaan tot de dag waarop mijn foto's aankwamen. Die hadden weer een zin aan haar leven gegeven. Ik dankte de heer Jezus dat ik mijn moeder levend had teruggezien. Toen ik haar vroeg hoe ze haar leven verder zag verlopen, vroeg ze me een plaats te vinden waar ze alle rust zou kunnen leven. Ik ging vervolgens te rade bij mijn grootoom. Die vertelde me dat mama niet naar haar familie kon terugkeren, want ze was onschuldig. Hij was daarom bereid om haar op te nemen in de grootfamilie, op voorwaarde dat zijn kinderen akkoord waren. Hij had immers een zeer grote familie te onderhouden. Ik was zeer blij met dit antwoord en ging mijn moeder onmiddellijk een klein huisje aanbieden, waarin ze in vrijheid kon leven binnen de grootfamilie met alles wat ze nodig had om in haar levensonderhoud te voorzien en zelf haar eten te verbouwen. Het zou een nieuw leven voor haar zijn: ze was er zo blij mee.

Ik besloot om ook mijn moslimfamilie in Ivoorkust te gaan bezoeken tijdens deze vakantie. Iedereen was verbaasd me terug te zien, mijn vader weigerde echter met me te spreken. Hij was duidelijk in verlegenheid gebracht door mijn aanwezigheid, temeer daar ik er elke zondag op uit trok, gekleed in een witte gandourah, ditmaal echter met een grote zwart-witte rozenkrans¹² om de hals, en niet naar de moskee, maar naar de parochiekerk. Dat ging natuurlijk over de tongen, des te meer omdat mijn vader net terug was van zijn bedevaart naar Mekka. Tijdens dit kort verblijf werd er niet gesproken over religie of verstoting: beide beleefden we in stilte ons eigen geloof

¹²

Dat is de rozenkrans van de Missionarissen van Afrika.

en we wisten beide dat er een grote spanning tussen ons heerste. Ik at nu ook steeds alleen, terwijl we vroeger altijd allen tezamen aten en ik uit de schotel van mijn vader at. Ik bleef echter zeer opmerkzaam voor de noden van de ene en de andere uit de lokale moslimgemeente. Allen zeiden me: "Je bent een goede jongen, maar je moet terugkeren tot de islam."

Voor mijn vertrek naar Burkina Faso, van waaruit ik het vliegtuig naar Londen ging nemen om daar theologie te studeren, ging ik afscheid nemen van al mijn islamitische verwanten. Enkelen gooiden me buiten, anderen ontvingen me, allen echter maakten me verwijten. Een verwante verraste iedereen toen hij me 's vrijdags voorbij zag komen, terwijl allen na het vrijdagsgebed rond de moskee stonden, en luidop tegen mijn vader zei: "Issa, zie die jongen daar toch. Als God bestaat, dan staat hij die jongen bij." Allen waren geschokt door die woorden. Mijn vader bleef stil. De woedende imâm vroeg hem: "Wat wil je daarmee zeggen?" En de man antwoordde: "Kijk, ik merk dat die jongen door ons verstoet is. Hij komt echter steeds terug naar ons. Hij bemint ons, hij heeft aandacht voor onze noden. Onze vreugden en onze zorgen deelt hij, zelfs nadat we hem buiten hebben gegooid. Ik zeg dus dat als God bestaat, hij die jongen bijstaat." Opnieuw werd het stil. Dan beval de imâm hem te vertrekken. Onder die omstandigheden nam ik afscheid van mijn familie en van de moslimgemeente om in Londen mijn studies voort te zetten.

HOOFDSTUK 3 - HIJ DIE ONS VERDEELD HEEFT, VERZOENT ONS WEER

3.1 Het mirakel van mijn priesterwijding: mijn vader getuigt

Na mijn theologiestudies in Londen keerde ik terug naar Burkino Faso om er op 16 juli 2005 priester gewijd te worden. Er was veel volk aanwezig en de H. Kerk in Banfora had alles zeer goed georganiseerd. Velen vroegen me: “Komt je vader ook?” Ik gaf steeds hetzelfde antwoord: “Slechts een mirakel kan ervoor zorgen dat mijn vader naar de priesterwijding komt.” Ik voegde er echter aan toe: “Maar ik geloof in mirakels. Mijn eigen levensweg is één mirakel.” Terwijl de ingangsprocessie begon, kwam één van mijn medebroeders naar mij en zei me: “Adrien, waar is je vader toch? Ik heb speciaal mijn fototoestel meegenomen om een foto van jou en je vader te maken.” Ik antwoordde: “Slechts een mirakel kan ervoor zorgen dat mijn vader naar de priesterwijding komt.” Ditmaal voegde ik eraan toe: “De Heer weet hoe blij ik zou zijn om mijn vader hier te zien. Maar Hij weet tevens dat, wanneer mijn vader niet komt, ik toch nog blij zal zijn dat Hij het zo bepaald heeft. Ik weet dat als mijn Heer wil dat mijn vader hier aanwezig is, het nog niet te laat is. Zelfs op dit moment kan hij nog steeds binnenkomen.” Ik was amper uitgesproken of de ceremoniemeester haastte zich naar de microfoon en zei: “De oom van pater Adrien wordt verzocht zich naar de ingang van de kerk te begeven. Zijn vader is net aangekomen uit Ivoorkust.” Alle aanwezigen uitten hun vreugden. De medebroeder die me net tevoren aangesproken had zei me ontroerd: “Jij en jouw God!” Ik weet niet precies hoe ik mij toen voelde: mijn hart werd overspoeld door een stroom aan emoties.

Toen ik mij na het het wijdingsgebed en de handenoplegging omkeerde naar het volk om de priesterkleding in ontvangst te nemen,

zag ik daar mijn vader zitten, helemaal in het wit als al-Hâjj¹³, náást mijn moeder, net voor mijn geliefde vrienden Brigitte en Jean uit Frankrijk en Margaret uit het Verenigd Koninkrijk: zij allen waren gekomen om mij te begeleiden bij deze belangrijke en kostbare gebeurtenis in mijn leven. Dit was het mooiste wijdingsgeschenk dat de Heer Jezus mij gaf.

Na de wijdingsceremonie omhelsde ik eerst mijn oom Daniël en zijn vrouw, terwijl mijn vader discreet bleef zitten. Een andere goede vriendin, Silvana, had echter het idee mijn vader van zijn plaats te gaan halen. Terwijl hij me omhelsde, zei hij verheugd: “Mamadou!” Mijn moeder voelde zich helemaal verloren en verstond niets van die enorme toeloop rond haar zoon en diens medebroeders. Zij fluisterde enkel: “Gefeliciteerd!” Ik denk dat toen, voor de eerste maal in mijn leven, vreugdetranen uit mijn ogen liepen. Het mirakel werd nog duidelijker toen Bernadette, een goede vriendin, de moed had aan mijn vader te vragen waarom hij toch gekomen was, want hij had mij verstoten. Wij waren allen bijzonder nieuwsgierig naar het antwoord. Hij antwoordde lachend: “Het is waar dat hij voor mij niet meer meetelde en dat ik niet openstond voor zijn levensweg. Maar wat vandaag gebeurd is, is een lofprijzing van de Almachtige God, want jullie hebben daarnet God verheerlijkt. Dit hele gebeuren is bijzonder mysterieus: ik was helemaal niet op de hoogte. Deze week hoorde ik echter, telkens ik me te rusten wou leggen, een luide stem, die eiste dat ik naar Burkina Faso zou gaan. In het begin heb ik er niet veel aandacht aan besteed, maar de stem volhardde steeds meer naarmate het einde van de week naderde. Aangezien ik een vroom man ben, die gelooft in tekens van God, besloot ik naar Burkina Faso te gaan, zodat ik kon verstaan waarom ik moest komen. Diezelfde avond waarop ik besloot te vertrekken, beviel één van mijn schoondochters. Ik besloot dus de reis uit te stellen tot na het ‘feest van de naamgeving’ van het

¹³ Moslim die de bedevaart naar Mekka heeft verricht. Deze hebben het privilege geheel in het wit gekleed te zijn.

kindje. Maar 's nachts kon ik niet slapen: die stem spoorde me steeds weer te vertrekken. De volgende morgen liet ik onmiddellijk de moslims uit de buurt tezamen roepen om dan reeds het naamgevingfeest te vieren en diezelfde avond vertrok ik. Pas toen ik in de grote stad aankwam, hoorde ik over het huidige gebeuren. Ik belde toen mijn zoon Hamidou op om te informeren of er nog iets op handen was hier in het dorp en hij antwoordde dat de enige belangrijke gebeurtenis de wijding van Mamadou was. Hij voegde er nog aan toe dat het niet de moeite was om te komen. Ik was immers al te laat: het was nog minstens twee dagreizen ver. Ik antwoordde dat diegene die mij hier wil hebben er wel over zal waken dat ik hier zou zijn.

Inderdaad: terwijl normaal gezien de weg bezaaid is met politiebarrières en douaneposten, konden we de hele tijd vrij doorrijden. We waren zeer verrast dat we zelfs niet tegengehouden werden bij de grens met Burkina Faso. Door dat mysterie kon ik aanwezig zijn bij dit gebeuren. Hoewel ik niets begrepen heb van wat hier gebeurd is, weet ik nu echter heel zeker dat het de Almachtige is die dit alles stuurt, en ik dank hem vandaag samen met jullie." Deze woorden heb ik niet meer vergeten, want zij waren de verhoring van dagen en nachten van gebed opdat mijn vader op een dag zou begrijpen waarom ik christen, missionaris en priester geworden ben: niet uit afkeer of haat tegenover de islam of mijn familie, maar geleid door de Hand van de Almachtige, aan wie ik – ook reeds als moslim – mijn hele leven heb gewijd. Het was dus terecht en logisch dat ik de weg volgde, waarop Hij leidde.

Na de verschillende vieringen van mijn priesterwijding verzoende mijn vader zich met mijn moeder. Hijzelf was haar gaan ophalen en had haar naar het dorp, waar ik de wijding ontving, gebracht. Hij wou dat ze onmiddellijk met hem terugkeerde naar Ivoorkust, maar daar was mijn moeder niet klaar voor. Ze vroeg een beetje bedenktijd en antwoordde mijn vader uiteindelijk: "Nu we terug verzoend zijn, ben ik blij: ik heb mijn gezin terug. Maar gezien al het lijden dat ik in Ivoorkust

heb moeten ondergaan, denk ik niet dat het een goed idee zou zijn om naar daar terug te keren. Diegenen die getuige waren van mijn lijden, zouden mij er steeds weer aan herinneren. Zo zou de oude wonde steeds weer opengaan.” Aangezien papa vier echtgenotes heeft, besloten ze tezamen dat mijn moeder in het dorp zou blijven en zorg zou dragen voor mijn broers en zussen die in Burkina Faso studeerden. Zo leven ze tot op de dag van vandaag. Mijn familie is dus verzoend, ook al worstelt mijn vader, zoals hij in zijn getuigenis reeds aangaf, nog steeds met vele vragen over Gods mysterieuze wegen. Bovenal vroeg hij zich af hoe het mogelijk is dat God die mij de islam had gegeven, me tot het christendom heeft geroepen?

3.2 De verzoenende getuigenis

De verrassing van mijn grootoom: dat kind heeft je offers niet nodig

Telkens ik op missie vertrok, zorgde ik ervoor dat ik, alvorens afscheid te nemen van mijn grootfamilie, tot mijn grootoom zei: “U bidt tot God, bid voor mij.” In 2008, toen ik voor een vakantieperiode terugkeerde uit Zambia, zei mijn grootoom me dat hij me eens onder vier ogen wou spreken. Hij nam me mee naar zijn kamer en zei me: “Iets intrigeert me en ik zou het graag begrijpen: elke keer je op missie vertrekt, vraag je me steeds voor je vertrek: ‘U bidt tot God, bid voor mij.’ Je weet maar al te goed hoe wij dat doen: ik moet eerst de zieners raadplegen¹⁴ voor welke intenties ik offers moet brengen. Het intrigerende is dat elke keer ik hen raadpleeg, ze mij zeggen: ‘Dat kind heeft je offers niet nodig.’ Daarom zou ik graag begrijpen wat er in jouw leven gebeurd is.” Zo was hij de eerste van de grootfamilie die mijn bekeringsgeschiedenis vernam. Toen ik uitgesproken was, zei hij: “Nu begrijp ik het. Wat een mysterie!” Vanaf die dag was hij het, die

¹⁴ Vooraleer men een offer opdroeg voor iemands gebedsintenties, moet men de zieners raadplegen, die de gave hebben de noden van de mensen te ontdekken en te openbaren. Zo verkrijgt men de werkelijke intenties, waarvoor men het offer brengt.

mij vroeg te bidden voor hem en heel zijn familie. Hij beklemtoonde ook het feit dat wij allen dezelfde God hebben, van wie wij allen het leven ontvangen.

De getuigenis die ons verzoende: “Je hebt dus de profeet Issa gezien!”

In de periode waarin mijn vader en familie sterk leden onder mijn levensweg, heb ik mezelf steeds herhaald dat ik hen mijn bekeringsverhaal nog niet kon vertellen, maar dat ik het later zou doen, op het juiste moment. Dat moment brak aan in 2011, zes jaar na mijn wijding, toen ik op vakantie ging bij mijn familie in Ivoorkust. Na drie weken bij hen te hebben verbleven, verzamelde ik de hele familie op de vooravond van mijn vertrek naar Burkina Faso. Van daaruit zou ik immers naar Caïro vliegen om daar drie jaar lang de Arabische taal te leren en Islamologie te studeren. Nadien zou ik nog verdiepende jaren volgen aan het Pauselijk Instituut voor Arabische Studies en Islamologie (PISAI) in Rome. Ik had toen ook de burens uitgenodigd, aangezien ook die vrienden even verheugd waren mij terug te zien. Toen mijn moeders¹⁵ aankondigden dat het eten klaar was, nam mijn vader het woord en zei dat deze familiemaaltijd mijn initiatief was en dat het nu aan mij was om mij nader te verklaren. Ik nam dus het woord en, met mijn blik op mijn vader gericht, zei ik: “Wij weten allen dat mijn levensweg veel lijden heeft veroorzaakt in onze familie. Jullie herinneren zich ook allen dat ik gezegd heb dat ik u ooit zou vertellen wat mij precies overkomen is. Welnu, die dag is aangebroken.”

Dan vertelde ik hen mijn hele weg, vanaf de vreemde ontmoeting met de man in de stralend witte kleding. Het was toen reeds twintig jaar na mijn ontmoeting met Jezus. Die avond hebben wij allen de maaltijd vergeten. Allen waren zeer aandachtig en ontroerd. Toen ik mijn verhaal beëindigd had, viel er een grote stilte, die mijn vader doorbrak met de woorden: “Je hebt dus de profeet Issa gezien! Want Hij is het die ten hemel is opgestegen en die zal terugkeren. God is werkelijk een

¹⁵ Ik spreek hier over de andere vrouwen van mijn vader. Mijn moeder woonde immers in Burkina Faso.

mysterie!” Die woorden overdonderden mij: ik stond verbaasd hoe mijn vader, vertrekkend van mijn getuigenis, mijn christelijk geloof kon verzoenen met zijn islamitische geloof door de inhoud van zijn geloof. De mooiste illustratie van die geloofsgemeenschap werd mij de volgende ochtend bij het ontbijt gegeven. Ik wachtte op mijn schotel, want ik was gewoon geworden alleen te eten. Na zijn gebed nodigde mijn vader mij echter uit om mee te eten uit zijn schotel. Hij moest het wel driemaal vragen opdat ik uiteindelijk naar zijn tafel kwam. Ik wist immers vanuit mijn islamitische opvoeding dat een moslim die naar Mekka gegaan was, zich moest vrijwaren van elk contact met onreinen en ongelovigen. Door mijn bekering was ik tot die laatste categorie gaan horen. Hij zegende dus de maaltijd en tot voldoening van de verzamelde familie aten we terug tezamen, als vader en oudste zoon, uit dezelfde schotel. Die avond, de avond van mijn getuigenis, werd voor mij het uitgangspunt van mijn benadering van de dialoog tussen moslims en christenen. Voor die dialoog werd ik immers gevormd aan de PISAI, ten dienste van de Sociëteit van de Missionarissen van Afrika. Sinds hun stichting in Algerije in het jaar 1868 is het bevorderen van die dialoog tussen moslims en christenen immers de voornaamste opdracht van de Missionarissen van Afrika.

HOOFDSTUK 4 – MIJN LEVEN ALS CHRISTEN EN ALS APOSTEL

In de eerste drie hoofdstukken heb ik u de weg beschreven die mij naar een christelijk, priesterlijk en missionair leven leidde, evenals de moeilijkheden en vreugden die ik gaandeweg beleefde. In dit vierde hoofdstuk wil ik met u delen wat mijn geloof in Jezus op die weg gesterkt heeft en hoe het mijn hart geopend heeft voor dit leven als christen, priester en missionaris. Ik zal hier dus spreken over de innerlijke weg die ik heb afgelegd, op zoek naar een steeds diepere kennis van Jezus: een zoektocht om hem persoonlijk te leren kennen op een wijze die de getuigenis van de Kerk nog overstijgt.

4.1 Tussen verzet en ontvankelijkheid voor de goddelijke Genade

Mijn geestelijke erfenis had mij voorbestemd voor een leven in diepe Godsverbondenheid. Die relatie met God veranderde echter op bijzondere en overrompelende wijze na mijn ontmoeting met die stralend wit geklede gestalte, die zich aan mij als Jezus geopenbaard heeft. Volgens mijn traditionele religieuze opvoeding bestond Jezus niet. Die Jezus die ik ging ontdekken door de catecheselessen en het overwegen van het Evangelie was een volkomen Godslastering volgens mijn islamitische opvoeding. Die Jezus is het Mensgeworden Woord van de Levende God, in wie “de godheid in heel haar volheid lijfelijk aanwezig” is (Kol 2,9), zoals de H. Paulus in zijn brief aan de Kolossenzen verwoordde. Kon de Almachtige God zich zo vernederen? Kon Hij een menselijk wezen, zoals ikzelf, zozeer met zichzelf verenigen dat hij me kon laten delen in zijn godheid? Zonder enige twijfel was een dergelijke openbaring onaanvaardbaar en ondenkbaar voor een moslimhart, zoals het mijne. Ondanks dat gerechtvaardigd inwendig verzet, bloeide mijn hart op door mijn openheid voor en mijn vertrouwen in die Jezus, die ik had ontmoet en wiens aanwezigheid ik niet kon ontkennen. Jezus ontvangen, was voor mij geen probleem: ik had Hem reeds ontmoet en werd vervuld door zijn aanwezigheid. De

Jezus van het Evangelie, die Mensgeworden God, die echter weigerde mijn hart, versteend door mijn islamitische opvoeding, te aanvaarden. Diegene die ik ontmoet had, was dat werkelijk diegene uit het Evangelie? Door intiem gebed, meditatie met of zonder het Evangelie, en vele, zowel geestelijke als concrete ervaringen, leerde ik dat de Jezus uit het Evangelie werkelijk bestond. Bovendien verstond ik dat ik niet zozeer moest leren begrijpen waarom die openbaring echt kon zijn, maar me er veeleer voor moest openstellen om met die wetenschap te leren leven. Zo begon ik de lange weg die me leidde naar wat ik graag 'volkomen zekerheid' noem, de zekerheid dat die Jezus die ik ontmoet heb, de Jezus van het Evangelie is en dat de evangelische getuigenis over Jezus een ongehoorde schat voor de hele mensheid is. Ik stel voor enkel van mijn geestelijke en pastorale ervaringen mee te delen, die mijn christelijk geloof verwortelden in de rots: Jezus Christus.

Eerst en vooral mijn gebedservaring. Het gebed is voor mij bovenal een tijd voor persoonlijk contact met Jezus Christus, de Levende. Door mijn vele vragen over het Evangelie en de Leer van de Kerk, had ik de gewoonte aangenomen mijn antwoorden te gaan zoeken aan de voeten van Jezus, in de intimiteit van het gebed. In de stilte doorzocht ik dus aandachtig die teksten en vaak ervoer ik die reële aanwezigheid, die mij de Schrift verklaarde. Zo opende mijn geest zich stap voor stap voor de Schrift, zonder dat iemand anders mij daarbij hielp. Ik had de gewoonte aangenomen vele films over Jezus van Nazareth te bekijken en daarin met veel aandacht het leven van Jezus te observeren. Die zeer intieme momenten tussen de Heer en mijzelf voedden mijn persoonlijke relatie met Jezus, die ik ontmoet had en stap voor stap leerde kennen in het Evangelie. Door die persoonlijke relatie ontdekte ik een Jezus die mij heel nabij stond, die werkelijk aanwezig was in mijn leven, die naar me luisterde, me raad gaf, me leidde én door mij werkte. Ik herinner me vele anekdotes die dit duidelijk maken. Bijvoorbeeld een ervaring in het regionale ziekenhuis van Banfora toen ik met mijn nicht Félicité naar de tandarts ging, wiens praktijk vlakbij

de spoedafdeling lag. Ik hou er niet van anderen te zien lijden en was dus steeds aangetrokken tot die spoeddienst, als een verliefde man naar zijn geliefde. Tezelfdertijd bracht men daar een stervend kindje binnen. Terwijl ik voor de ingangdeur stond, hoorde ik een dokter zeggen: “we kunnen niets meer doen”. Het kindje stond op het punt de laatste adem uit te blazen. Een innerlijke stem zei me toen: “Leg hem de hand op en hij zal genezen.” Ik echter, met mijn cartesiaanse geest¹⁶, was allerminst geneigd om de clown te gaan spelen op zo’n dramatisch moment. Tot driemaal toe echter hoorde ik die boodschap en ik begreep dat het mijn Heer was die sprak. Toch had ik angst naar het kindje te gaan, daarom bad ik: “Omdat Gij het kindje wil genezen, bid ik dat mijn zwakheid het U niet verhinderen zou. Aanvaard mijn blik, gericht op dat kindje, als de uwe. Genees hem door uw blik.” Onmiddellijk na dit gebed zag ik dat het kindje zich naar mij draaide, me recht in de ogen keek en terug vreedzaam begon te ademen, alsof het plotsklaps bevrijd was van een last die op hem woog. Beschaamd omdat ook de dokters en de ouders van het kind me verbaasd aanstaarden, liep ik snel naar mijn nichtje, die net buitenkwam uit de tandartspraktijk. Snel haastte ik mij, samen met haar, naar huis. De twijfel of het stervende kindje effectief nog leefde, bleef echter aan mij knagen. Ik trok dan maar snel andere kleren aan en ging terug naar het ziekenhuis. Toen ik aan de verpleegster van wacht nieuws vroeg over het kindje, vertelde ze mij dat het kind hen allen verbaasd had. Het was plotseling genezen, tegen alle verwachtingen in en zonder enige medische ingreep: “Zomaar!”, zei de verpleegster. Vanbinnen fluisterde ik mijn Innerlijke Gast een kleine “dank u, Lieve Heer” toe.

Een andere anekdote beleefde ik toen ik op doorreis in Kitwe (Zambia) kwam. Gewoonlijk nam ik na de Ochtendmis van de gemeenschap nog even de lezingen van de dag door en mediteerde ze aandachtig. Die dag had ik ’s ochtends echter geen tijd gehad, dus herlas ik de lezingen

¹⁶ Een cartesiaanse geest heeft iemand die zeer rationeel is en weinig belang aan zijn gevoelens hecht. De term verwijst naar de Franse filosoof René Descartes (1596-1650).

van de dag 's avonds nog eens. Tijdens de meditatie, toen ik mijn geest opengesteld had voor een dieper begrip van de lezingen, nodigde mijn Innerlijke Gast me uit om nog een wandeling te gaan maken in de arme buurt van de stad. Hoewel het al laat begon te worden, gehoorzaamde ik Hem. Ik wist echter niet wat ik aan mijn oversten moest zeggen. Aangezien ik nog in vorming was, waren de regels van het gemeenschapsleven heilig en moest ik me eraan houden. Ik vertelde het dus aan mijn oversten, die opmerkten dat het weldra tijd was voor het gebed en de maaltijd. Ik antwoordde dat ik niet lang weg zou zijn.

Zonder al teveel te weten waarheen ik ging, vertrok ik. In de verte zag ik een huisje dat half ingestort was. Het trok me aan en ik liep ernaartoe. Daar aangekomen, zag ik een hoogbejaarde vrouw, die beefde over haar hele lichaam. Toen ik haar groette, fluisterde ze al zuchtend: "Ga maar op dat krukje zitten." Ik ging zitten met een hart dat overliep van droefenis, want ik hou er niet van mensen te zien lijden. Wat moest ik nu doen? Moest ik haar naar het ziekenhuis brengen? Daar had ik de middelen niet toe. Moest ik haar meenemen naar de gemeenschap? Ik durfde er zelfs niet aan denken. Ik stak mijn hand dan maar eens in mijn broekzak en vond daar nog geld ter waarde van twee dollar – al wat ik bezat. Dat gaf ik aan de vrouw en zei: "Moedertje, ik weet dat dat je niet veel zal helpen, maar het is al wat ik heb." Ze nam het geld aan en hield het vastgeklemd in haar hand. Ik stond op om te vertrekken, bedroefd dat ik haar zomaar achterliet, toen mijn Innerlijke Gast me zei: "Bid voor haar! Het zijn jouw gebeden die ze nodig heeft." Mijn al te cartesiaanse geest liet me echter boos denken: "Nee, ze heeft een medische behandeling nodig!" Mijn Innerlijke Gast volhardde echter en ik dacht met nog meer woede: "En toch zeg ik je dat ze een medische behandeling nodig heeft. Als ze niet verzorgd wordt, is ze morgen dood!" Daarna bleef mijn Innerlijke Gast stil. Net toen ik het huisje wou verlaten, zei hij me echter zacht: "Bid voor haar. Het zijn jouw gebeden die ze nodig heeft." Ik antwoordde: "Wie heeft U gezegd dat zei christen is?" Die

derde maal realiseerde ik mij dat het mijn Innerlijke Gast was, die tot mij sprak. Ik stopte bruusk en vroeg aan de vrouw: “Moedertje, stoort het je als ik voor je bid?” Zij nam het geld dat ik haar net gegeven had en gooide het naar mij terug, terwijl ze zei: “Maar ja! Dat is het wat ik nodig heb!” Die woorden doorboordden mijn hart en heel mijn wezen. Ik liep naar haar, knielde voor haar neer, nam haar hand in het mijne en bad: “Heer, Gij hebt mij naar haar geleid. Ik vraag U niet dat ze zou genezen, maar dat zou geschieden wat Gij voor haar voorzien hebt.” Dan vervulde mijn hart zich met vreugde en zei ik haar: “Moedertje, ga rusten.”

De volgende ochtend, tijdens de Mis van de gemeenschap, klopte er iemand aan de deur. De priester ging kijken en kwam terug om me te zeggen dat er buiten een hele groep vrouwen stond, die me absoluut wouden zien. Terwijl ik het portaal opende, zag ik die vrouw voor mij staan: in blakende gezondheid. Zij had een lege mand meegenomen, zette die neer en wierp zich op de grond: een gebruikelijke uiting van dankbaarheid bij het Bemba-volk in Zambia. Ik riep echter uit: “Neen! Doe dat niet! Niet voor mij, maar voor Hem!”, en ik wees met mijn vinger naar boven. Zij stond op en zei me: “Ja, mijn jongen, maar ook voor jou, want door jou heeft Hij kunnen voltrekken wat Hij voor mij voorzien had.” Ik knikte instemmend en de hele groep vrouwen herhaalde hun dankritueel. Dan vertrokken ze om groenten te gaan kopen, die ze opnieuw verkochten om een zeker inkomen te verkrijgen. Ik ging terug naar mijn gemeenschap, maar deelde het voorval niet mee. Als jonge Afrikaan in opleiding bij Europeanen, was het wijzer om te vermijden dat men zou denken dat ik leed aan hallucinaties.

Na de H. Mis trok ik mij echter terug in de kapel om de Heer in alle rust te bedanken voor wat Hij die vrouw geschonken had. Tijdens die stille meditatie sprak die Innerlijke Gast me opnieuw toe, een woord dat tot op vandaag de leidraad is voor mijn naastenliefde als christen, priester en missionaris: “Wel Adrien, dacht je dat je Mij in goedheid kon

overtreffen?” Wat kon ik daarop antwoorden? Ik kon slechts vreugdevol en erkentelijk glimlachen, wat ik dan ook deed.

Wie de Schrift leest, en dan vooral het Evangelie, zal in die getuigenis over het leven van Jezus, de man van Nazareth, de getuigenis van de Apostelen herkennen, die dezelfde is als wat de Kerk tot de dag van vandaag getuigt. Mijn verhaal voegt geen nieuwe elementen toe aan die getuigenis: het toont enkel hoe diegene, die beloofde dat Hij wie in Hem geloofde nooit alleen zou laten, ook effectief steeds aanwezig is en ingrijpt. Zo begreep ik als vanzelf, uitstijgend boven de Leer van de Kerk, wat het betekent christen te zijn: die enorme Liefde van God in mij te ontvangen. Die Liefde, die zich aan ons toont door die ongehoorde openbaring van de volmaakte eenheid tussen het eeuwige en het begrensde, waarvan Jezus zelf boodschapper en voorbeeld is. Het is Jezus Christus zelf die zich gewaardigd heeft om mij tot dit geloof te leiden. Want, zoals Paul Tillich zei in zijn *Dogmatische studies* (1925): er is “geen universele geldigheid [van geloofswaarheden] zonder een levendige relatie [met Jezus]”¹⁷. Ik aanvaard dus de absolute van het christendom op een existentieel niveau. Met andere woorden: door mijn relatie met de christelijke openbaring, erken ik de geldigheid van haar universele karakter, hetwelk vele vermeende christenen nog moeten ontdekken. Dat is mijn weg: niets of niemand anders dan deze relationele ervaring met de christelijke openbaring had mij, overtuigde moslim, kunnen overtuigen. Diegenen die me steeds weer vragen of ik, door mijn getuigenis, de hele wereld christelijk wil laten worden, antwoord ik daarom immer: als wat mij overkomen is, u niet op een of andere wijze overkomt, is het beter vast te houden aan wat u hebt, anders zou u noch christen zijn, noch wat u nu bent. Maar hoe zie ik dan mijn roeping tot een missionair leven? Dat is telkens opnieuw de tweede vraag die men mij stelt. Hieronder probeer ik u een deel van het antwoord te geven.

¹⁷ Pascal Verbeke, «Unicité du Christ et regard sur les différentes religions », *Cahier de l'Atelier* 531 (2011) 131.

4.2 Je zal een afglans van mijn Glorie zijn

Tijdens mijn spiritueel jaar, de tweede fase van mijn vorming bij de Missionarissen van Afrika, had ik een geestelijke ervaring, die mijn missionaire werkwijze zou bepalen. Het gebeurde tijdens een achtdaagse retraite. Ik ervoer iets ongewoons. Ik noem het zelf een duistere week, waarin geen enkele tekst me kon inspireren. Tijdens de retraite moest men tweemaal daags de geestelijke begeleider ontmoeten en tweemaal daags had ik absoluut niets te vertellen. Het bracht me in verlegenheid. Het was vooral ook moeilijk om te dragen. Op de voorlaatste dag van de retraiteweek, nadat ik weer een tijdlang zonder enige begeestering bij die teksten had gezeten, besloot ik een wandeling te maken op het kleine heuveltje naast onze kapel, dat een prachtig zicht op het Victoriameer bood. Onderweg ging ik zitten op een dode boomstronk en bewonderde die natuurpracht. Plots hoorde ik, in de boom net voor mij, een vogeltje zingen. Dan kwam er eentje bij, en nog een, en nog een. De boom zat vol vogels die zongen en hun vleugels opensloegen. Het was een geweldig spektakel van pure schoonheid, dat mij met zo een grote vreugde vervulde dat ze alle ontgoocheling van de voorbije week wegvaagde. In stilte en vreugde beschouwde ik die vogels in de boom en hoorde mijn Innerlijke Gast zeggen: “Je zal zoals die boom zijn.”

Ik dacht aan de parabel van het mosterdzaadje dat uitgroeide tot een grote boom, zodat de vogels van de hemel in zijn loof konden nestelen (Mt 13,31-32). Mijn Innerlijke Gast onderbrak mijn overpeinzingen echter: “Maar neen, Adrien! Kijk toch! Die boom heeft geen loof!” Ik merkte inderdaad dat die boom al zijn bladeren verloren had. Toch kon ik niet begrijpen wat “Jij zal zoals die boom zijn” dan wel wou zeggen. Dan voegde mijn Innerlijke Gast er nog aan toe: “Die vogels zijn niet gekomen om onder een bladerdek te schuilen, maar eerder om vanuit de boom de stralen van de opgaande zon op te vangen. Jij zal voor Mij zijn wat die boom voor de zon is.” Ik bleef die boom bekijken. Toen de zonnestrallen niet langer op de boom vielen, vlogen de vogels één voor

één weg. De boom was weer helemaal leeg. Ik begreep waartoe de Heer mij riep: datgene wat mij schandalig toescheen, te aanvaarden, te leren kennen en te leven van die kennis die, werkelijk waar, het hele menselijke wezen verandert en er een nieuwe mens uit voortbrengt, die in volkomen harmonie is met zijn God en Schepper. In mijn geestelijke erfenis was een dergelijk samengaan ongehoord. Volgens mijn islamitische opvoeding was het idee alleen al, van een dergelijke harmonie, een godslastering. Toch was net dit de openbaring, waarvan Jezus tegelijkertijd boodschapper en voorbeeld is. Van dit samengaan ben ikzelf, door zovele geestelijke ervaringen, de getuige geworden.

Mijn opdracht als missionaris is dus om door mijn manier van zijn te getuigen van Jezus Christus. Christus staat in het centrum van mijn geloofsleven. Door bemiddeling van zijn alomvattende Geest wou God mij Jezus leren kennen door Hem te ontmoeten. Als moslim geloofde ik wel in Jezus en in zijn wederkomst op het einde der tijden. Maar ik kan niet zeggen dat dat de Jezus van het Evangelie was. Nu heb ik zekerheid, God zij dank. Jezus leeft werkelijk en staat ons bij, in Gods vrij beschikkende en alomvattende Geest. Als Hij niet alomvattend is, had Hij me nooit geroepen uit mijn geloof, herkend in mijn geloof of aangesproken met mijn naam: "Mamadou". Als ik lid ben van een geloofsgemeenschap die in Hem gelooft, is dat omdat Hij mij daartoe geleid heeft. Als ik één van hen ben die Hem verkondigen, dan is dat omdat Hij het wou en ik zijn wilsbeschikking aanvaard heb.

Op het einde van deze getuigenis moet ik nog één onderwerp zeker ter sprake brengen: Iedere keer ik mijn visie op missie, als zijnswijze die getuigt van Christus, tot uiting breng, zien vele van mijn geloofsbroeders uit evangelische kerkgenootschappen, evenals vele andere broeders en zusters, priesters, godgewijde missionarissen en missionaire zusters, hierin een vlucht voor de evangeliserende opdracht van de Kerk. Ik begrijp die ongerustheid zeer goed, maar ze

strookt niet met mijn eigen ervaringen als missionaris. Ter verduidelijking schets ik u nog twee anekdotes.

De eerste ervaring beleefde ik met jongeren te Kitwe in Zambia. De lokale bisschop had me gevraagd de jeugd terug samen te brengen rond Onze-lieve-Heer, want ze liepen verloren. Als startpunt probeerde ik hen persoonlijk te leren kennen, evenals hun families en hun zorgen. Ik trachtte hun dagdagelijkse leven te delen, in de armenbuurten waar ze woonden. Ik was me ervan bewust dat ik slechts een getuige van Christus in hun midden was, door mijn levenswijze Zijn aanwezigheid betuigend, met de opdracht hen Diegene, die hen steeds weer tegemoet komt, te leren kennen en beminnen. Bij onze ontmoetingsmomenten, zowel voor ontspanning als voor gebed, nam ik de tijd om bij hen te zijn en mijn geloof met hen te delen als ze mij vragen stelden over wat mij kracht gaf op mijn bijzondere levensweg. Doordat ik hun harde bestaan in die armenbuurten had leren kennen, wist ik dat de boodschap van een getuige van Jezus voor hen meer weghad van verre dromen dan van menselijke logica of gezond verstand. Vaak hebben ze mij uitgelachen met mijn, op het eerste zicht heel naïeve antwoorden. Ik begreep hun reactie maar al te goed. Wat mij die antwoorden deed geven, die zij in een eerste reactie wereldvreemd vonden, was hen volkomen vreemd. Zolang zij niet hetzelfde hadden beleefd als ik, zouden we nooit dezelfde taal spreken.

Voor mijn vertrek organiseerde ik, op vraag van die jongeren, een retraitsweek op een afgelegen plaats met weinig afleidingen, zodat hun jeugdige energie beter gekanaliseerd kon worden. Het was een zware week: honderd jongeren met amper vijf begeleiders. Op de voorlaatste dag van de retraite gaven de catechisten een onderricht over de plichten die verbonden zijn met het geloof in Jezus. Een zekere twijfel maakte zich meester van de jongeren. Ik hield buiten toezicht op de voorbereidingen voor het avondmaal en hoorde iemand zeggen: "Neen! Bestaat die Jezus echt?" Onmiddellijk schoot de hele zaal in de lach. Ik ging daarop naar voor en zei: "Ik kan jullie het antwoord niet

geven. Ik kan jullie slechts mijn eigen getuigenis verhalen.” Terwijl ik mijn getuigenis gaf, was het doodstil. Op het einde van mijn getuigenis gebaarde ik met mijn hand om hen te laten opstaan, zodat ik hen kon voorgaan in gebed. Ik richtte mij tot de Heer: “Ik dank U, Heer Jezus, voor deze tijd van uitwisseling, zegen en bescherm deze jongeren, die Gij meer bemint dan ik hen bemin. Ik bid U dat ze U leren kennen zoals ik U heb mogen leren kennen.” Op dat moment waren de jongeren getuigen van een geestelijke ervaring die ik hier niet behoef te beschrijven. Er heerste niet langer het rumoer van voor mijn getuigenis, maar allen waren vervuld van een grote vrede. De volgende dag, een zondag, kwamen allen als één man naar de Dankmis. ’s Namiddags liet ik hen in groepjes naar huis keren, ikzelf als laatste. Toen ik terugkwam op de Missie, vroegen mijn oversten onmiddellijk: “Wat heb jij die jongeren gegeven? Wat is er gebeurd?” ’s Nachts kwamen de ouders diezelfde vraag stellen. Allen wouden weten wat die jongeren, hun kinderen, zo veranderd had. Wat kon ik anders dan ook hen mijn getuigenis te verhalen? Diegene die mij tot zijn getuige maakte, weet maar al te goed wat Hij ermee wil bereiken.

De tweede anekdote beleefde ik in hartje Londen, op Leicester Square. Ik was daar met jongeren en volwassenen van de Taizé-gebedsgroep van de Franse parochie Notre-Dame. Naar goede gewoonte gingen we na afloop van het Taizé-gebed samen nog een koffie drinken op de Square. Die dag wouden we naar KFC gaan, een bar van een bekende koffieproducent. Bij een kopje koffie spraken we over allerlei onderwerpen. Plotseling stelde een groepslid mij de vraag: “Hoe komt het dat een jonge man zoals jij priester wil worden?” Ik glimlachte breed en bleef even stil. In mezelf dacht ik: “O, mijn God, niet hier!” U kan zich immers indenken hoeveel mensen, van allerlei gezindheid, in zo’n KFC in het centrum van Londen samenkomen. Bovendien hoorde iedereen aan de ons omringende tafeltjes mijn verhaal als ik het enigszins verstaanbaar voor de hele groep vertelde. Omdat ik stil bleef, zei de jonge man me: “Het spijt mij als ik je in verlegenheid breng.” Ik antwoordde: “Nee! Ik vroeg me enkel af of je het antwoord

op jouw vraag wel aankon.” Allen begonnen te lachen en zeiden: “Vooruit, vertel het dan!” Ik vertelde dus mijn getuigenis, zoals ik ze in de eerste drie hoofdstukken van dit boek heb weergegeven. Het werd muislucht aan onze tafel én aan de omringende tafels. Toen ik ophield met spreken, viel er een grote stilte, gevolgd door een grote zucht. Eén van de jongeren riep uit: “Dat is toch een al te gek verhaal.” Glimlachend antwoordde ik: “Dat klopt.” Een andere zei: “Dat is idioot.” Nog steeds glimlachend zei ik: “Dat is juist.” Een derde voegde eraan toe: “Het is dwaas.” Met dezelfde glimlach antwoordde ik allen: “Jullie hebben helemaal gelijk.” Een jong meisje dat per toeval in de kerk verzeild was geraakt, maar mijn uitnodiging om zich bij het gebed aan te sluiten had aangenomen, vroeg me, helemaal verward: “Maar Adrien, als wat je ons verteld hebt, een dwaas, idioot en al te gek verhaal is, waarom heb je het dan verteld?” Breed glimlachend keek ik hun allen aan en zei hen: “In jullie plaats had ik het ook niet geloofd. Jullie hebben het mij gevraagd, ik heb geantwoord. Het is echter niet aan mij om over jullie reactie te oordelen.” Opnieuw viel er een stilte. Het was ondertussen laat geworden: ik had mijn laatste trein reeds gemist. Ik liet dus weten dat ik wou vertrekken en we vertrokken allen tezamen, zwijgend. Later bedankte één van hen me voor die getuigenis. Hijzelf was ingetreden in een abdij. Hij schreef me tevens dat een meisje uit de groep karmelietes was geworden en de anderen zich op sociaal vlak sterk engageerden. Van die groep is ook nog eentje priester geworden voor een Frans bisdom. Wederom was ik niets anders geweest dan een getuige van de Levende Jezus. Was ik toen minder missionaris dan wanneer ik, door diezelfde getuigenis, Christus verkondigde in de Luangwawallei in Zambia, aan een volk dat ernaar verlangde Hem te leren kennen?

BESLUIT

Op mijn weg naar het christelijke geloof heb ik evenveel obstakels als mirakels aangetroffen. Dat wordt duidelijk uit mijn antwoord op de vraag: “Waarom ben je christen geworden?” Door Jezus te ontmoeten ben ik zijn leerling en boodschapper geworden, die slechts tracht de wil van zijn Heer te volbrengen. Mijn christelijk geloof is vandaag voor mij dan ook een oprechte en werkelijke relatie met de Verrezen Jezus. Mijn geloof is een gedurig zoeken naar gemeenschap met Jezus, de Levende, in geheel mijn dagdagelijks leven. Moest men mij vragen wat mijn geloofsleven veranderd heeft op heel die bekeringsweg, zou ik zeggen: mijn geloof in God is niet veranderd, maar mijn kennis van God en zijn werken is veranderd en verdiept. Met God in aanraking komen, zijn nabijheid ervaren, me bewegen op het ritme van zijn stem, geleid worden door zijn reële aanwezigheid, leven met God als een levende persoon: dat kan ik nu en kon ik vroeger niet. Ook al kan men van buitenaf vaststellen dat ik met dezelfde toewijding bid en naastenliefde beoefen, en nog steeds gerechtigheid en verzoening nastreef: ik weet dat de innerlijke bron van deze geloofsdaden veranderd is.

DANKWOORD

Samen met allen die in dit verhaal het mysterie van de universele Liefde van God erkennen, prijs ik de Levende God.

Ik dank uitdrukkelijk mijn familie en mijn moslimgemeenschap, die mijn hart hebben ingewijd in het gelovige leven, een bron van harmonie en vrede.

Mijn erkentelijkheid gaat ook uit naar allen die mij gesterkt hebben op mijn weg, evenals de kerkgemeenschappen waar ik als missionaris en priester dienstbaar mocht zijn – mijn missie-ervaringen bij jullie bevestigden de goddelijke oorsprong van mijn geloofsweg.

Op bijzondere wijze wil ik ook diegenen bedanken die, geraakt door mijn getuigenis, steeds weer aangedrongen hebben opdat ik deze geschiedenis op papier zou zetten, zodat ze voor velen toegankelijk is. Heilige Vader, paus emeritus Benedictus XVI, ik dank u dat u als laatste ertoe aangedrongen hebt, zodat ik in uw wens het teken van de Heer mocht herkennen dat de tijd rijp was om mijn getuigenis op te schrijven.

Mijn innige dank gaat uit naar de Geestelijke Familie “Het Werk” voor de vele geestelijke en broederlijke momenten van uitwisseling met hen, die deze getuigenis hebben doen rijpen.

Ik dank ook Brigitte en Jean Varret, mijn familie van Nazareth, die mij bij het opstellen van deze tekst steeds begeleid hebben.

Tenslotte dank ik zeer hartelijk mijn geestelijke familie van de Missionarissen van Afrika om hun geduld met en vertrouwen in mij gedurende mijn vormingsperiode. Moge de driemaal heilige God ons eensgezind bewaren in het ware Geloof.

SAWADOGO Mamadou Adrien M. Afr.